YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
26 päivänä lokakuuta 1982 *

Asiassa 104/81,

jonka Bundesfinanzhof on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Hauptzollamt Mainz

vastaan

C. A. Kupferberg & Cie KG a. A., Mainz,

ennakkoratkaisun ETY:n ja Portugalin tasavallan välillä 22 päivänä heinäkuuta 1972 tehdyn sopimuksen 21 artiklan ensimmäisen kohdan (EYVL N:o L 301, s. 165) ja ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti J. Mertens de Wilmars, jaostojen puheenjohtajat A. O'Keeffe, U. Everling ja A. Chloros sekä tuomarit P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

julkisasiamies: S. Rozès,
kirjaaja: P. Heim,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Bundesfinanzhof on 24.3.1981 tekemällään ja yhteisöjen tuomioistuimeen 29.4.1981 saapuneella päätöksellä esittänyt ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla useita ennakkoratkaisukysymyksiä perustamissopimuksen 95 artiklan ja Brysselissä 22.7.1972 allekirjoitetun sekä yhteisön nimissä neuvoston 19.12.1972 antamalla asetuksella (ETY) N:o 2844/72 (EYVL N:o L 301, s. 164) tehdyn ja hyväksytyn Euroopan talousyhteisön ja Portugalin tasavallan välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäisen kohdan tulkinnasta.

2 Pääasiassa asianosaisina ovat Hauptzollamt Mainz ja saksalainen maahantuoja, ja pääasia koskee "monopolin tasoitustullina" (*Monopolausgleich*) tunnettua veroa, jota on sovellettu 26.8.1976 luovutettaessa vapaaseen liikkeeseen Portugalista tuleva portviinierä.

3 Monopolin tasoitustullia kannetaan Saksan *Branntweinmonopolgesetz*in (tislattujen alkoholijuomien monopolia koskeva laki) 151 §:n ensimmäisen momentin mukaan maahantuoduista tislatuista alkoholijuomista ja tällaisia sisältävistä tuotteista.

4 Edellä tarkoitetun lain 151 §:n kolmannen momentin (toinen momentti kyseisen kauppatavaran vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen ajankohtana) mukaan kyseisinä alkoholijuomina pidetään muun muassa sellaisia väkeviä viinejä, joiden alkoholipitoisuus on yli 14 tilavuusprosenttia. Näiden viinien monopolin tasoitustulli lasketaan kyseisen lain 152 §:n toisen momentin mukaan edellä mainitun alkoholipitoisuuden ylittävän alkoholimäärän mukaisesti.

5 Monopolin tasoitustullin määrä vastaa määrältään alkoholin lisäveroa (*Branntweinaufschlag*), jota kannetaan kyseisen lain 78 §:n nojalla kansallista alkuperää olevista tislatuista alkoholijuomista, joita ei tarvitse toimittaa monopolille. Lain 79 §:n (kyseisenä ajankohtana voimassa olevassa) toisessa momentissa määrätään kuitenkin lisäveron alentamisesta 21 prosentilla tiettyjen tislaamojen rajoitetuissa määrin tuottamien alkoholien osalta. Kyseisenä ajankohtana näiden tislaamojen joukossa olivat sellaiset hedelmätarhaosuuskuntien tislaamot, joiden jokainen osakas tuotti oman sadon hedelmistä saatua viiniä enintään kolme hehtolitraa vuodessa.

6 Edellä tarkoitettujen 151 ja 152 §:n nojalla Hauptzollamt Mainz on kantanut kyseessä olevan maahantuonnin tapauksessa ja kyseisenä ajankohtana voimassa olleen määrän, 1 650 Saksan markkaa hehtolitralta etyylialkoholia, mukaisesti monopolin tasoitustullia yhteensä 18 103,80 Saksan markkaa. Maahantuoja on valittanut tästä päätöksestä Finanzgericht Rheinland-Pfalziin, joka on muuttanut päätöstä ja alentanut monopolin tasoitustullia Saksan alkoholimonopolilain 79 §:n toisen momentin sekä yhteisön ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, jossa määrätään seuraavasti:

"Sopimuspuolet pidättyvät kaikkien sellaisten sisäisten verojen soveltamisesta, jotka suoraan tai välillisesti saattavat sopimuspuolen tuotteet ja vastaavat toisen sopimuspuolen alkuperätuotteet keskenään eriarvoiseen asemaan."

Finanzgericht on näin ollen rinnastanut maahantuodut portviinit sellaisiin kotimaisiin väkeviin viineihin, joihin on lisätty hedelmätarhaosuuskunnista peräisin olevaa alkoholia, jota on tuotettu edellä ilmoitetuissa rajoissa.

7 Hauptzollamt Mainz on hakenut muutosta Bundesfinanzhofissa, joka on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kysymykset:

1) "Sovelletaanko 22.7.1972 tehdyn Euroopan talousyhteisön ja Portugalin tasavallan välisen sopimuksen, sellaisena kuin se on hyväksytty ja julkaistu 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2844/72, 21 artiklaa sellaisenaan ja perustetaanko artiklassa oikeuksia eri taloudellisille toimijoille? Jos näin on, sisältääkö se syrjintäkiellon, joka vastaa ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyä syrjintäkieltoa, ja sovelletaanko sitä myös portviinien maahantuontiin?

2) Jos vastaus edellä 1 kohdassa esitettyihin kysymyksiin on myöntävä, Bundesfinanzhof kysyy seuraavaa:

   a) Onko ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa ja ETY:n ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu syrjintä olemassa jo pelkästään sen vuoksi, että kansallisissa verolainsäädännöissä puhtaasti oikeudellisesti ja abstraktisti mahdollistetaan verotuksellisen suosituimmuuskohtelun myöntäminen samankaltaisille kansallisille tuotteille (potentiaalinen syrjintä), vai edellyttääkö edellä mainituissa artikloissa tarkoitetun syrjinnän olemassaolo sitä,

että tosiasiallisesta verotuksellisesta vertailusta ilmenee samanlaisten kotimaisten tuotteiden verotuksellinen suosituimmuuskohtelu käytännössä?

b) Velvoitetaanko ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklassa ja ETY:n ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklassa siihen, että jostakin toisesta jäsenvaltiosta tai Portugalista tulevalle kauppatavaralle, johon maahantuontivaiheessa sovelletaan suoraan samanlaiseen kotimaiseen tuotteeseen sovellettavaa veroa vastaavaa veroa, myönnetään sellainen alhaisempi vero, jota kansallisen lainsäädännön nojalla kannetaan toisesta tuotteesta, jota on myös pidettävä ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuna, maahantuodun tuotteen kanssa samanlaisena tuotteena?"

Ensimmäinen kysymys

8 Tämä kysymys käsittää kolme osaa, joista ensimmäinen koskee sopimuksen 21 artiklan ensimmäisen kohdan välitöntä sovellettavuutta. Jos vastaus kysymykseen on myöntävä, seuraavaksi kysytään, onko tällä artiklalla sama ulottuvuus kuin ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklalla. Kysymyksen kolmannessa osassa kysytään, sovelletaanko kyseistä artiklaa myös portviinien maahantuontiin.

Kysymyksen ensimmäinen osa

9 Bundesfinanzhof tiedustelee, voiko saksalainen maahantuoja vedota kyseiseen 21 artiklaan valittaessaan veroviranomaisten päätöksestä saksalaisissa tuomioistuimissa.

10 Yhteisöjen tuomioistuimelle esittämissään huomautuksissa Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Ranskan tasavallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset ovat painottaneet etenkin kysymystä siitä, voiko määräys, joka on osa jotakin vapaakauppasopimusta, jonka yhteisö on tehnyt Euroopan vapaakauppaliiton maiden kanssa, olla yleisesti ottaen sellainen, että se voi tuottaa välittömän oikeusvaikutuksen yhteisön jäsenvaltioissa.

11 Yhteisön perustamissopimuksella on toimielimille annettu toimivalta paitsi antaa yhteisössä sovellettavia säädöksiä, myös toimivalta tehdä perustamissopimusten määräysten mukaisesti sopimuksia kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Perustamissopimuksen 228 artiklan 2 kohdan mukaisesti nämä sopimukset sitovat jäsenvaltioita samalla tavalla kuin toimielimiäkin. Tämän johdosta sekä yhteisön toimielinten että jäsenvaltioiden tehtävänä on varmistaa tällaisista sopimuksista aiheutuvien velvoitteiden noudattaminen.

12 Yhteisön tekemän sopimuksen täyttämiseksi tarvittavien toimenpiteiden toteuttaminen kuuluu sopimusmääräysten piiriin kuuluvilla aloilla yhteisön oikeuden nykytilassa sekä yhteisön toimielimille että jäsenvaltioille. Tämä koskee erityisesti vapaakauppasopimuksia, joiden sopimusvelvoitteet ulottuvat useille hyvin erilaisille aloille.

13 Varmistaessaan yhteisön toimielinten tekemästä sopimuksesta aiheutuvien velvoitteiden täyttämisen jäsenvaltiot eivät täytä velvoitettaan ainoastaan suhteessa kyseiseen kolmanteen maahan vaan myös ja erityisesti suhteessa yhteisöön, joka on vastuussa sopimuksen asianmukaisesta täyttämisestä. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut asiassa 181/73, Haegeman, 30.4.1974 antamassaan tuomiossa (Kok. 1974, s. 449), tällaisen sopimuksen määräykset ovat erottamaton osa yhteisön oikeusjärjestystä.

14 Näiden sopimusmääräysten kuulumisesta yhteisön oikeusjärjestykseen johtuu, että ei voida sallia, että niiden oikeusvaikutukset yhteisössä vaihtelevat sen mukaan, kuuluuko niiden soveltaminen käytännössä yhteisön toimielimille vai jäsenvaltioille, ja jälkimmäisessä tapauksessa sen mukaan, miten kunkin jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa suhtaudutaan siihen, mitä oikeusvaikutuksia jäsenvaltioiden tekemillä kansainvälisillä sopimuksilla on niiden kansallisissa oikeusjärjestyksissä. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on sopimusten määräysten tulkitsemiseksi annetun toimivaltansa rajoissa varmistaa näiden määräysten yhdenmukainen soveltaminen koko yhteisössä.

15 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneet hallitukset eivät kiistä yhteisön tekemien sopimusten määräysten olevan osa yhteisön oikeusjärjestystä. Ne väittävät kuitenkin, että puhtaasti yhteisön alkuperää olevien säännösten oikeusvaikutusten määrittelemiseksi yleisesti hyväksyttyjä kriteereitä ei voida soveltaa sellaisen vapaakauppasopimuksen määräyksiin, jonka yhteisö on tehnyt jonkin kolmannen maan kanssa.

16 Tältä osin hallitukset perustavat väitteensä erityisesti toimivallan jakamiseen yhteisön ulkosuhteissa, vapaakauppasopimusten soveltamista ohjaavaan vastavuoroisuusperiaatteeseen, näissä sopimuksissa perustettuun institutionaaliseen järjestelmään sopimuspuolten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi ja osapuolten sopimuspoikkeamat mahdollistaviin suojalausekkeisiin.

17 On totta, että yhteisön kanssa tehdyn sopimuksen määräysten oikeusvaikutuksia yhteisössä ei voi määritellä ottamatta huomioon kyseisten määräysten kansainvälistä alkuperää. Kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti yhteisön toimielimillä, joilla on toimivalta neuvotella ja tehdä sopimus kolmannen maan kanssa, on vapaus sopia tämän kolmannen maan kanssa niistä oikeusvaikutuksista, joita sopimusmääräyksillä on sopimuspuolten oikeusjärjestyksissä. Ainoastaan silloin, kun tätä kysymystä ei ole säännelty sopimuksessa, on toimivaltaisten tuomioistuinten ja erityisesti yhteisöjen tuomioistuimen, perustamissopimuksen mukaisen toimivaltansa rajoissa, tehtävänä päättää tästä kysymyksestä samalla tavoin kuin kaikista muistakin tulkintakysymyksistä, jotka koskevat sopimuksen soveltamista yhteisössä.

18 Kansainvälisen oikeuden yleisten sääntöjen mukaisesti sopimuspuolten on täytettävä sopimukset vilpittömässä mielessä. Vaikka kukin sopimuspuoli on vastuussa allekirjoittamiensa sitoumusten täydellisestä täyttämisestä, kunkin sopimuspuolen asiana on kuitenkin määritellä ne oikeudelliset keinot, joilla tämä tavoite voidaan saavuttaa sen oikeusjärjestyksessä, ellei itse sopimuksessa, tulkittuna kohteensa ja tavoitteensa valossa, määritetä näitä keinoja. Ellei juuri mainitusta seikasta muuta johdu, se, että yhden sopimuspuolen tuomioistuimet katsovat, että tietyt sopimuksen määräykset ovat sellaisenaan sovellettavia, kun taas toisen sopimuspuolen tuomioistuimet eivät tätä hyväksy, ei itsessään ja yksinään merkitse sitä, että vastavuoroisuus puuttuisi sopimuksen toteuttamisessa.

19 Kuten hallitukset ovat korostaneet, vapaakauppasopimusten yhteydessä perustetaan sekakomiteoita, jotka sopimusten mukaisesti vastaavat sopimusten hallinnosta ja huolehtivat sopimusten moitteettomasta täyttämisestä. Tässä tarkoituksessa ne voivat antaa suosituksia ja, sopimuksessa nimenomaisesti määrätyissä tapauksissa, tehdä päätöksiä.

20 Se, että sopimuspuolet ovat luoneet erityisen institutionaalisen järjestelmän sopimuksen täyttämistä koskevia keskinäisiä kuulemisia ja neuvotteluja varten, ei ole riittävä peruste sellaisen päätelmän tekemiseen, että tuomioistuimet eivät voisi millään tavoin soveltaa sopimusta. Se, että yhden sopimuspuolen tuomioistuin soveltaa käsiteltävänään olevaan konkreettiseen oikeusrii-

taan sellaista sopimuksen määräystä, joka sisältää ehdottoman ja täsmällisen velvoitteen ja jonka soveltaminen ei tämän vuoksi edellytä sekakomitean toteuttamia toimenpiteitä, ei loukkaa tälle komitealle sopimuksessa annettua toimivaltaa.

21 Sopimuspuolten sopimuspoikkeamat mahdollistavien suojalausekkeiden osalta on todettava, että niitä on sovellettava ainoastaan määritellyissä olosuhteissa ja yleensä sekakomiteassa tapahtuvan kontradiktorisen tarkastelun jälkeen. Lukuun ottamatta erityisiä tilanteita, jotka voivat aiheuttaa suojalausekkeiden soveltamisen, näiden suojalausekkeiden, jotka eivät sitä paitsi vaikuta verotuksellisen syrjinnän kieltäviin määräyksiin, olemassaolo ei itsessään voi vaikuttaa siihen, että tiettyjä sopimusmääräyksiä voidaan soveltaa sellaisenaan.

22 Edeltävistä seikoista seuraa, että Portugalin kanssa tehdyn sopimuksen luonne tai rakenne eivät voi estää sitä, että elinkeinonharjoittaja vetoaa johonkin tämän sopimuksen määräykseen yhteisön jäsenvaltion tuomioistuimessa.

23 Sitä kysymystä, onko tällainen määräys ehdoton ja riittävän täsmällinen ollakseen sellaisenaan sovellettavissa, on kuitenkin tarkasteltava niin, että huomioon otetaan se sopimuskokonaisuus, jonka osana kyseinen määräys on. Yhteisön ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäistä kohtaa koskevaan ennakkoratkaisukysymykseen vastaamista varten on siis ensin analysoitava kyseistä määräystä sekä sopimuksen tarkoituksen ja tavoitteen että määräyksen asiayhteyden perusteella.

24 Sopimuksen tarkoituksena on luoda vapaakauppajärjestelmä, jossa kauppavirtoja rajoittavat säännöstöt poistetaan lähes kaikesta kaupasta, joka koskee sopimuspuolien alueilta peräisin olevia tuotteita. Tämä tapahtuu erityisesti poistamalla tullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut sekä määrälliset rajoitukset ja vaikutukseltaan niitä vastaavat toimenpiteet.

25 Tässä asiayhteydessä tarkasteltuna sopimuksen 21 artiklan ensimmäisessä kohdassa pyritään välttämään se, että sopimuspuolet voisivat verotuksellisin käytännöin tehdä tyhjäksi tullien ja vaikutukseltaan vastaavien maksujen sekä määrällisten rajoitusten ja vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden poistamisella aikaansaadun kaupan vapauttamisen. Näin kävisi nimittäin siinä tapauksessa, että yhden osapuolen maahantuomaa tuotetta verotettaisiin ankarammin kuin toisen osapuolen markkinoilla olevia samanlaisia kotimaisia tuotteita.

26 Edellä esitetystä seuraa, että sopimuksen 21 artiklan ensimmäisessä kohdassa asetetaan sopimuspuolille ehdoton verotuksellinen syrjintäkielto, jonka soveltaminen edellyttää pelkästään sen tutkimista, että tietyn verojärjestelmän piiriin kuuluvat tuotteet ovat keskenään samankaltaisia, ja jonka soveltamisen rajat ilmenevät suoraan sopimuksen tarkoituksesta. Tällaista määräystä voidaan soveltaa tuomioistuimissa, ja se voi siis tuottaa välittömiä oikeusvaikutuksia koko yhteisön alueella.

27 Ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäiseen osaan on siis vastattava, että yhteisön ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäistä kohtaa on sovellettava sellaisenaan ja että eri taloudellisilla toimijoilla voi olla sen perusteella oikeuksia, joita tuomioistuinten on suojattava.

Kysymyksen toinen osa

28 Jos vastaus kysymyksessä olevan määräyksen välitöntä oikeusvaikutusta koskevaan kysymyksen osaan on myöntävä, Bundesfinanzhof kysyy lisäksi, sisältääkö sanottu määräys syrjintäkiellon, joka vastaa ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyä syrjintäkieltoa.

29 Tältä osin on huomautettava, että vaikka sopimuksen 21 artiklalla ja ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklalla on sama tarkoitus, koska niissä pyritään poistamaan verotuksellinen syrjintä, kumpaakin näistä määräyksistä, jotka on myös laadittu eri sanamuodoin, on kuitenkin tarkasteltava ja tulkittava omassa asiayhteydessään.

30 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut asiassa 270/80, Polydor, 9.2.1982 antamassaan tuomiossa, ETY:n perustamissopimuksella ja vapaakauppasopimuksella on erilliset tavoitteet. Tämän johdosta perustamissopimuksen 95 artiklalle annettuja tulkintoja ei voida analogiateitse soveltaa vapaakauppasopimukseen.

31 Kysymyksen toiseen osaan on siis vastattava, että 21 artiklan ensimmäistä kohtaa on tulkittava sen sanamuodon mukaisesti ja ottaen huomioon sen tavoite sopimuksella perustetussa vapaakauppajärjestelmässä.

Kysymyksen kolmas osa

32 Bundesfinanzhof kysyy viimeiseksi, sovelletaanko sopimuksen 21 artiklan verotuksellista syrjimättömyyssääntöä myös portviinien maahantuontiin.

33 Sopimuksen 2 artiklan mukaan sopimusta sovelletaan yhteisöstä ja Portugalista peräisin oleviin tuotteisiin,

"i) jotka kuuluvat Brysselin nimikkeistön 25–99 ryhmään, lukuun ottamatta liitteessä I lueteltuja tuotteita; ja

ii) jotka sisältyvät pöytäkirjoihin N:o 2 ja 8, ottaen huomioon niissä määrätyt yksityiskohtaiset erityissäännöt."

34 Portviinit sisältyvät tiettyihin maataloustuotteisiin sovellettavaa järjestelmää koskevan pöytäkirjan N:o 8 4 artiklaan. Artiklassa määrätään, että siinä mainittujen Portugalista peräisin olevien tuotteiden tuontitulleja yhteisössä alennetaan kullekin tuotteelle ilmoitetun tariffikiintiön mukaisena ja tariffikiintiön rajoissa.

35 Sopimuksen määräyksistä ilmenee, että sopimusta sovelletaan portviineihin, ellei tietyistä tullien poistamista koskevista rajoituksista muuta johdu. Toisaalta pöytäkirjassa määrätyt yksityiskohtaiset erityissäännöt eivät mitenkään vaikuta sopimuksen 21 artiklan sisältämään verotukselliseen syrjintäkieltoon.

36 Ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen viimeiseen osaan on siis vastattava, että yhteisön ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäistä kohtaa sovelletaan myös portviinien maahantuontiin.

Toinen kysymys

37 Tällä kysymyksellä Bundesfinanzhof pyrkii saamaan tarvittavat tulkinnalliset perusteet voidakseen päättää, onko kansallisten viranomaisten maahantuotuihin portviineihin kohdistama verotuksellinen kohtelu vastoin yhteisön ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäistä kohtaa. Tähän kysymykseen vastaamista varten tätä määräystä, sellaisena kuin sitä on edellä tulkittu, on verrattava ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä ilmeneviin tietoihin.

38 Toisen ennakkoratkaisukysymyksen a kohdassa pyritään pääasiallisesti saamaan selville, mahdollistaako sopimuksen 21 artiklan ensimmäinen kohta sen, että Saksan liittotasavalta soveltaa portviineihin lisättyyn alkoholiin täysimääräistä alkoholiveroa vai velvoitetaanko tätä jäsenvaltiota tässä määräyksessä soveltamaan alennettua veromäärää, josta määrätään alkoholi-

monopolilain 79 §:n toisessa momentissa sellaisen alkoholin osalta, jota tuotetaan rajoitetussa määrin hedelmätarhaosuuskuntien tislaamoissa.

39 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevan päätöksen sisältämistä tiedoista ei ilmene, onko maahantuotuihin portviineihin lisätty alkoholi tuotettu edellytyksin, joita voidaan verrata niihin edellytyksiin, jotka vaaditaan, jotta hedelmätarhaosuuskuntien tislaamojen tuottaman alkoholin lisäveroa voidaan alentaa. Näistä tiedoista ilmenee kuitenkin, että kansallisessa laissa tarkoitetut hedelmätarhojen osuuskuntien tislaamot eivät tuota sellaista alkoholia, joka soveltuisi lisättäväksi väkeviin viineihin.

40 Vaikuttaa siis siltä, että Saksan liittotasavallan markkinoilla ei ollut alkoholeja, joita olisi voitu lisätä viiniin portviinin kaltaisen väkevän viinin aikaansaamiseksi ja joille olisi voitu myöntää hedelmätarhaosuuskuntien tislaamoja koskeva veron alennus.

41 Tämän johdosta se, että portviineihin ei ole sovellettu kyseistä alennusta, ei vaikuta sopimuksessa tarkoitettuun kaupan vapauttamiseen yhteisön ja Portugalin välillä. Kyseisen sopimuksen tavoitteen huomioon ottaen puhtaasti teoreettinen oletus siitä, että sama, erityisin edellytyksin Saksan liittotasavallassa valmistettu tuote olisi voinut olla oikeutettu veron alennukseen, ei riitä aiheuttamaan velvoitetta myöntää tätä alennusta maahantuodulle tuotteelle.

42 Näin ollen toisen ennakkoratkaisukysymyksen a alakohtaan on vastattava, että se, että jäsenvaltio ei sovella Portugalista peräisin oleviin tuotteisiin tiettyjä tuottajaryhmiä tai tuotetyyppejä koskevaa veron alennusta, ei ole yhteisön ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua syrjintää, jos kyseisen jäsenvaltion markkinoilla ei ole yhtään samankaltaista tuotetta, jolle tämä alennus olisi tosiasiallisesti myönnetty.

43 Toisen ennakkoratkaisukysymyksen b alakohdassa pyritään saamaan selville, onko yhteisön ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäistä kohtaa tulkittava siten, että käsite samankaltaiset tuotteet ei tarkoita ainoastaan "suoranaisesti" samankaltaisia tuotteita vaan myös muita tuotteita, joita voidaan pitää "vastaavasti samankaltaisina".

44 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä ilmenee, että Bundesfinanzhof on esittänyt tämän kysymyksen olettaen, että portviinien ja muiden väkevien viinien kaltainen samankaltaisuussuhde voi olla olemassa myös portviinien ja sellaisten tietyntyyppisten luonnollisen käymisen tuloksena

saatavien, alkoholipitoisuudeltaan vahvojen viinien välillä, joista ei Saksan liittotasavallassa kanneta veroja.

45 Tässä yhteydessä on korostettava, että yhteisön ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäisen kohdan sisältämä samankaltaisuuden käsite on yhteisössä tapahtuvan soveltamisensa osalta yhteisön oikeuden itsenäinen käsite, jota on tulkittava yhdenmukaisesti, ja tämän yhdenmukaisen tulkinnan varmistaminen on yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä.

46 Edellä kuvatun määräyksen tarkoitus huomioon ottaen määräyksessä tarkoitettuina samankaltaisina tuotteina ei voida pitää tuotteita, jotka eroavat toisistaan sekä valmistustavaltaan että ominaisuuksiltaan. Tämän johdosta lisättyä alkoholia sisältäviä väkeviä viinejä ja luonnollisen käymisen tuloksena saatuja viinejä ei voida pitää kyseessä olevassa määräyksessä tarkoitettuina keskenään samankaltaisina tuotteina.

47 Toisen ennakkoratkaisukysymyksen b alakohtaan on siis vastattava, että tuotteita, jotka eroavat toisistaan sekä valmistustavaltaan että ominaisuuksiltaan, ei voida pitää sopimuksen 21 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuina samankaltaisina tuotteina.

Oikeudenkäyntikulut

48 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Ranskan tasavallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita kuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Bundesfinanzhofin 24.3.1981 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Yhteisön ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäistä kohtaa on sovellettava sellaisenaan, ja että eri taloudellisilla toimijoilla voi olla sen perusteella oikeuksia, joita tuomioistuinten on suojattava.**

2) **Kyseistä kohtaa on tulkittava sen sanamuodon mukaisesti ja ottaen huomioon sen tavoite sopimuksella perustetussa vapaakauppajärjestelmässä.**

3) **Määräystä sovelletaan myös portviinien maahantuontiin.**

4) **Määräystä on tulkittava siten, että**

   a) **se, että jäsenvaltio ei sovella Portugalista peräisin oleviin tuotteisiin tiettyjä tuottajaryhmiä tai tuotetyyppejä koskevaa veron alennusta, ei muodosta yhteisön ja Portugalin välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua syrjintää, jos kyseisen jäsenvaltion markkinoilla ei ole yhtään samankaltaista tuotetta, jolle tämä alennus olisi tosiasiallisesti myönnetty;**

   b) **tuotteita, jotka eroavat toisistaan sekä valmistustavaltaan että ominaisuuksiltaan, ei voida pitää samankaltaisina tuotteina.**

Mertens de Wilmars O'Keeffe Everling Chloros

Pescatore Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä lokakuuta 1982.

P. Heim
kirjaaja

J. Mertens de Wilmars
presidentti